

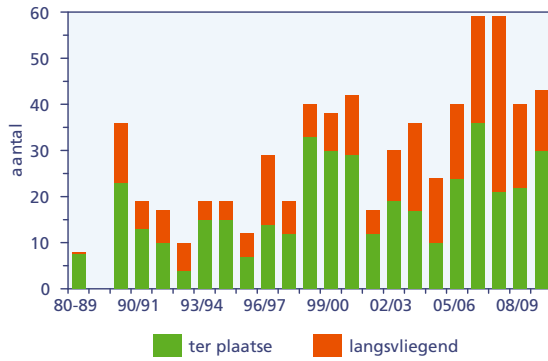

Vroege maar kortstondige Pestvogels

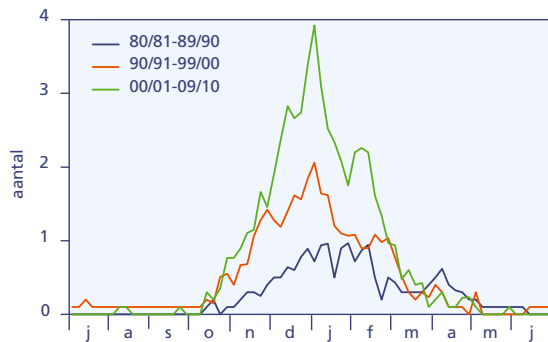
Najaar 2010 waren de Pestvogels er vroeg bij en leek het een superinvasie te worden. Inmiddels, half december, is de euforie echter weer weggesijpeld. De eerste vogels werden gemeld op 15 oktober. Vervolgens kwamen ze pijlsnel binnen en verbleven er bijv. op 24 oktober al groepen van 100 (Texel) en zelfs 215 (Terschelling). Trektellers zagen soms mooie aantallen passereren, zoals 56 over de Vulkaan-Den Haag en 53 over de Nolle-Vlissingen op resp. 25 en 26 oktober. De ringers verschalkten minstens 22 Pestvogels (waarvan 17 op Vlieland), opmerkelijk veel vergeleken bij het totaal van 166 in de voorgaande 99 jaren (Vogeltrekstation). De Waddeneilanden, de Hollandse kust en de Randstad werden het best bedeed. Het leverde ongebruikelijke beelden op van insecten vangende Pestvogels tussen het nog aanwezige gebladerte, naast het bekende plunderen van bessenstruiken. Op sommige oktoberdagen moeten er meer dan 1000 Pestvogels in ons land geweest zijn. Dat belooft nog wat! Vanaf de eerste week van november stakte de aanvoer bij ons echter, al bleven Noord-Duitse trektellers flinke aantallen rapporteren. In eigen land bleken de vogels op de meeste plekken verdwenen of resteerden van grote groepen slechts enkelingen. Een kortstondig gebeuren dus, die influx van 2010, tenzij we later in de winter nog een spannende finale krijgen. Een vroege aankomst is overigens niet zo ongebruikelijk. Ruim de helft van de bekende invasies begon in oktober, waaronder de grootste van de 20e eeuw, die van 1965/66. Meestal viel de piek dan in november of december, maar deze keer hadden de Pestvogels daar om bekende redenen blijkbaar te veel haast voor.

Bronnen: Trekten.nl, Waarneming.nl

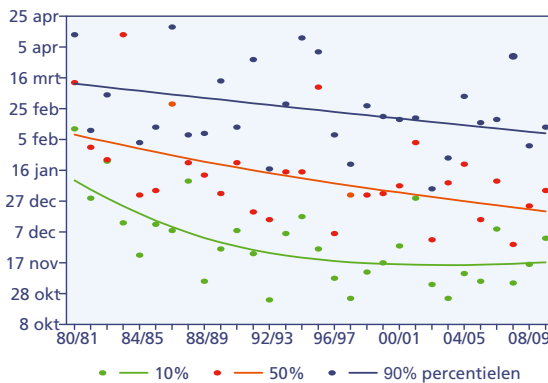
Fred Hustings & Arjan Boele

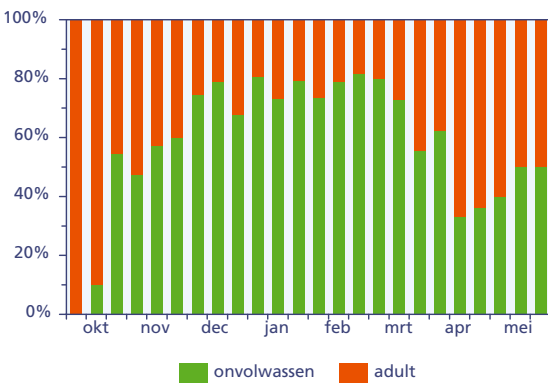
Figuur 2. Som van het aantal IJsduikers per seizoen. Ter plaatse vogels: maximum per seizoen per locatie. Langsvliegende vogels: som van het maximum per dag per locatie

Figuur 3. Gemiddeld aantal waargenomen IJsduikers per vijfdaagse periode verdeeld over drie decennia.

Figuur 4. Verandering van de 10%, 50% en 90% percentielen van het aantal waargenomen IJsduikers in de afgelopen 30 jaar. Uitleg in tekst.

Figuur 5. Leeftijdverdeling van doortrekkende en overwinterende IJsduikers.

Bij vergelijking van seizoenspatronen over de laatste 30 jaar, verdeeld over drie perioden, komen verschuivingen in timing en aantalsverloop naar voren (figuur 3). De gemiddelde aankomstdatum is vervroegd van 1 november in de jaren tachtig naar 21 oktober in de jaren negentig en 8 oktober sinds de eeuwwisseling. Een ander verschil is dat er steeds meer IJsduikers gezien worden, tegenwoordig gemiddeld 4 tijdens de jaarwisseling. Het lijkt er ook op dat ze tegenwoordig wat gepieker voorkomen. In figuur 4 is de verandering van de timing zichtbaar gemaakt voor de mediane datum (waarop 50% van het aantal vogeldagen is doorgebracht) en de 10% en 90% percentielen. Hieruit blijkt dat de mediane datum in 30 jaar tijd met 50 dagen is vervroegd, van 8 februari naar 20 december. De aankomstperiode (10% percentiel) is ook 50 dagen vervroegd, wat meer is dan de aankomstdatum, maar hier lijkt een afvlakking op te treden. De vertrekperiode (90% percentiel) is maar 30 dagen verschoven: van 13 maart naar 9 februari. Ten opzichte van 30 jaar geleden komen IJsduikers dus anderhalve maand eerder aan en gaan ze een maand eerder weg en blijven ze dus langer hier. Ten opzichte van begin jaren negentig is het verblijf echter twee weken ingekort.

Leeftijd

IJsduikers zijn in hun tweede winter al nauwelijks van adulten te onderscheiden, eerstejaars vogels lijken in het voorjaar sterk op adulte vogels in winterkleed. Problemen te over dus bij het op leeftijd brengen van IJsduikers, wat bij het doornemen van de waarnemingen blijkt uit de verschillende determinaties voor één en dezelfde vogel. Dit zou de toename van het aandeel gemelde adulten in het voorjaar kunnen verklaren (figuur 5). Omdat echter het aandeel in het najaar eveneens hoog is, kan het ook zijn dat adulten vooral als doortrekker bij ons voorkomen (beide seizoenen), terwijl het bij overwinteraars meer om jonge vogels gaat. Vogels in (gedeeltelijk) zomerkleed worden in het najaar schaars gemeld, met de laatste op 4 november 2006 bij Dodewaard; in het voorjaar gebeurt dit wat vaker, met de vroegste op 18 maart 2000 langsvliegend bij Katwijk. Het percentage gemelde adulten verschilt licht tussen binnenland (21%) en kust (32%).

Erik van Winden